

Vzniká Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu

13. 12. 2024

12. 12. 2024 — Pomáhat vědeckým výzkumem českému zemědělství a potravinářství v posílení konkurenceschopnosti a zvládnutí budoucích výzev vyvolaných změnami životního prostředí a technickým vývojem. To bude hlavním úkolem CARC – Národního centra zemědělského a potravinářského výzkumu, v. v. i. (CARC – angl. Czech Agrifood Research Center), jehož zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství. Sdruží se v něm odborníci ze tří výzkumných ústavů a svou činnost zahájí 1. ledna 2025.

Vznik nového národního výzkumného centra naplňuje programové prohlášení vlády České republiky a návrhy Národní ekonomické rady vlády pro dosažení vyššího dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu. CARC vznikne sloučením Výzkumného ústavu zemědělské techniky, v. v. i. (VÚZT), a Výzkumného ústavu potravinářského Praha, v. v. i. (VÚPP), s Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v. v. i. (VÚRV). Vědecké projekty budou pokračovat, integrace bude znamenat úsporu pro státní rozpočet v řádu milionů korun ročně.

„Tento krok neohrozí žádný z probíhajících výzkumů, řízení však bude racionálnější. Tři dosud samostatné výzkumné ústavy se slučují v jeden,“ upozornil ministr zemědělství Marek Výborný. „Pro výzkumné týmy z menších ústavů bude nyní snazší zapojovat se do mezinárodních projektů a dosáhnout na evropskou dotační podporu, protože je podpoří silnější výzkumná infrastruktura. Propojení odborníků z dosavadních institucí a sdílení poznatků a zkušeností napomůže vyšší efektivitě výzkumných aktivit a přenosu výsledků do praxe,“ dodal. Ministerstvo zemědělství předpokládá, že sloučení tří institucí do jedné přinese také úspory, a to zejména při nákupu materiálu i služeb a také u provozních a režijních nákladů.

K hlavním důvodům integrace dosavadních tří samostatných veřejných výzkumných ústavů patří jejich tematické propojení a mezioborový přesah. Dále se tím vytváří větší portfolio možností získání financí a spolupráce. Posílí se také možnosti financování ze zahraničních zdrojů. Předpokládá se rovněž dosažení vyššího výzkumného výkonu, navýšení výzkumných příležitostí i zefektivnění využití veřejných financí.

Do jednoho ústavu se koncentruje odborná činnost v celé šíři od problematiky hospodaření na půdě, genetiky, šlechtění a ochrany plodin přes zemědělskou techniku až po bezpečnost a produkci potravin. CARC otevře příležitost pro snadný přenos poznatků v zemědělských, potravinářských, environmentálních a technických vědách a v souvisejících oborech (rozsah výzkumu CARC viz Příloha 1).

Nové výzkumné centrum povede dosavadní ředitel VÚRV Mikuláš Madaras. Ze zanikajících ústavů VÚPP a VÚZT vzniknou v rámci CARC dva výzkumné odbory a také nové vědecké týmy. Odbor zemědělské techniky povede Jiří Souček, (dosavadní náměstek pro výzkum ve VÚZT), odbor potravinářství bude řídit Marian Urban (dosavadní ředitel VÚPP).

Díky multidisciplinarnitě nové integrované výzkumné instituce se otevírá příležitost pro výzkumná témata, která přesahují stávající hranice jednotlivých ústavů. „Vědecký výzkum se tak může posunout a lépe reagovat na výzvy moderního zemědělství a potravinářství,“ řekl Mikuláš Madaras.

K novým výzkumným tématům, na kterých bude CARC pracovat, patří zintenzivnění výzkumu využití léčivých rostlin jako nositelů účinných látek vhodných pro vývoj potravin využitelných pro prevenci civilizačních chorob. Ale také biotechnologické využití meziproduktů ze zemědělství a z

potravinářského průmyslu jako vstupů a surovin. Dalšími tématy budou biologicky aktivní látky a jejich modulační účinky na mikrobiotu gastrointestinálního traktu i aplikace netradičních plodin při vývoji potravin pro populaci se specifickými výživovými nároky. Nové výzkumné centrum se nově zaměří i na výzkum mitigačních a adaptačních způsobů hospodaření vedoucích k nízkoemisnímu a udržitelnému zemědělství v souladu s cíli Společné zemědělské politiky EU.

Při plánování integrace Ministerstvo zemědělství (MZe) vycházelo z dat od velikosti jednotlivých výzkumných pracovišť přes aktuálně řešená výzkumná témata a jejich přínos až po zapojení do mezinárodních projektů. První dva roky po sloučení bude probíhat konsolidační fáze. Ministerstvo pro řízení celého procesu vytvořilo koordinační tým tvořený zástupci ministerstva, ředitelů všech tří výzkumných ústavů, předsedů jejich dozorčích rad a dalších přizvaných zástupců.

„Vznik nového národního výzkumného centra naplňuje programové prohlášení vlády České republiky a návrhy Národní ekonomické rady vlády pro dosažení vyššího dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu. Zároveň se tak dosavadním malým ústavům otevrou příležitosti pro získávání financí ze zahraničních zdrojů a Evropských strukturálních a investičních fondů,“ upozornil ministr zemědělství.

Vojtěch Bílý
tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství ČR

E-mail: vojtech.bily@mze.gov.cz

Milan Hulínský
mediální zástupce VÚRV, v. v. i.

E-mail: milan.hulinsky@icloud.com

Příloha 1:

Oblasti výzkumu jednotlivých odborů CARC

Odbor systémů hospodaření na půdě

Výzkum v oblasti optimalizace faremních systémů a technologií pěstování hospodářských plodin z hlediska jejich dlouhodobé udržitelnosti, vedoucí k zachování půdní úrodnosti a kvality zemědělského půdního fondu, zlepšení stavu výživy rostlin a omezení nepříznivých vlivů hospodaření na půdu a životní prostředí.

Odbor genetiky a šlechtění rostlin

Studium genetického založení hospodářsky významných znaků, výběr, tvorba a uchování genotypů s požadovanými vlastnostmi a znaky a jejich využití ke zlepšení produkčního potenciálu a užitné hodnoty zemědělských plodin.

Odbor ochrany plodin a zdraví rostlin

Zlepšení znalostí o vzájemných vztazích mezi rostlinami, patogenními mikroorganismy a škůdci v agroekosystémech pro vývoj udržitelných systémů ochrany kulturních rostlin zajišťujících stabilitu jejich produkčního potenciálu a bezpečnost rostlinných produktů.

Odbor zemědělské techniky

Základní a aplikovaný výzkum a vývoj v oborech zemědělská technika, technologie, energetika a

výstavba a hraničních vědních oborů živé a neživé přírody k těmto oborům se vztahují.

Odbor potravinářského výzkumu

Základní a aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti potravinářské chemie a biochemie, mikrobiologie, potravinářského inženýrství, zpracovatelských postupů a techniky, humánní výživy a ve vazbě na tvorbu a ochranu životního prostředí.